

**ПРИРОДА И РОЛЬ РЕЛИГИОЗНОЙ ВЕРЫ В ПЕРСПЕКТИВЕ ПСИХОАНАЛИЗА
И ФИЛОСОФИИ ВИКТОРА ЭМИЛЬ ФРАНКЛА****Мариуш Шайда**, др., доцент факультета изобразительного искусства,
Академия искусств, г. Щецин

Виктор Эмиль Франкл в созданной им антропологии подчеркнул, что одним из важных аспектов человеческой личности является аксиологическое измерение. Человечество существует в мире ценностей, которые являются абстрактными, но стоит обратить внимание на ценности, которые делают нас людьми. Помимо всего прочего – красоты, истины, доброты и святости, также и принесения в жертву и молитва. Философия часто не может объяснить все эти значения, но это возможно принять через религиозность, веру.

Ключевые слова: человеческая жизнь, антропология, вера, религиозный человек

UDC 130.33

**NATURE AND ROLE OF RELIGIOUS FAITH IN THE PERSPECTIVE OF PSYCHOANALYSIS
AND PHILOSOPHY OF VIKTOR EMIL FRANKL****Mariusz Szajda**, dr Mariusz Szajda, Associate
Professor Faculty of Visual Arts Academy of Art in Szczecin

Viktor Emil Frankl in created by him anthropology often he emphasized that an important dimension of the human person is – as we can say – axiological dimension. A human exists in a world of values that are abstract universals of sense. It is, among other things, focus on values what makes us human. Among these values are on the one hand beauty, truth, goodness, and holiness, but also sacrifice and prayer. Philosophy often cannot explain all of these values, and therefore it needs to appeal to religious faith.

Key words: human life, anthropology, religious faith, human religious.

Надійшла до редакції 22.11.2016 р.

УДК 745/749:398.332.12(477.83)+(477.86/.87) «18/19»

**ТИПОЛОГІЯ ТА ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ПИСАНКАРСТВА ОПІЛЛЯ ТА
БОЙКІВСЬКОГО ПІДГІР'Я КІНЦЯ ХІХ – ХХ СТОЛІТТЯ****Лосик Галина Іванівна**, кандидат мистецтвознавства,
Калуський міський центр первинної медико-санітарної допомоги, м. Калуш
martaly@yandex.ru

Висвітлено художню виразність писанок Опілля та бойківського Підгір'я. Проведено класифікацію творів за технікою виконання. Розглянуто технологію виготовлення, колористичну гаму, орнаментальні мотиви. Надається пояснення символів та знаків зображених на писанках. Виявлено, що писанки досліджених теренів споріднені з аналогічними творами інших регіонів, що проявилось у символіці й орнаментіці виявляючи при цьому характерні локальні відміни.

Ключові слова: писанкарство, технологія виготовлення, символіка, орнаментика, локальні відміни.

Постановка проблеми. Сьогодні, коли цивілізований світ переживає процес тотальної глобалізації, грубого і безцеремонного змішування регіональних та національних культур важливо знати про реальний стан народного мистецтва в Україні, його своєрідність і багатство. Саме тому є своєчасною тема, спрямована на висвітлення надбань національного народного мистецтва а, зрештою, на утвердження української культури і мистецтва. Тому на часі постає завдання глибше пізнавати декоративну творчість рідного краю. Дослідження народного писанкарства Опілля та бойківського Підгір'я також є актуальним з огляду на те, що писанкарство заявленої території найменше вивчене у порівнянні з сусідніми Гуцульщиною, Покуттям, Поділлям і вивчення цієї проблеми дає можливість заповнити існуючу прогалину в історії українського народного декоративно-прикладного мистецтва.

1) *Аналіз останніх досліджень.* Першими працями, що торкаються народної творчості Опілля та бойківського Підгір'я є дослідження І.Червінського [18], І.Франка [14]. Унікальність українського писанкарства відзначав Ф.Вовк [3]. Вагомі відомості знаходимо в дослідженні М.Кордуби [7] та Н.Сумцова [11]. На початку ХХ ст. тема писанкарства висвітлюється в праці В.Щербаківського [15], С.Таранушенка [13], Д.Горняткевича [4]. З польських дослідників про українські писанки писав К. Мошинський [17] та Й.Грабовський [16]. Дослідженням писанкового орнаменту займалася І.Гургула [5], М.Бабенчиков [1], О.Соломченко [9]. Розповсюдження, регіональні особливості та орнаментика писанок розглядається в працях Л.Сухої [12], Е.Біняшевського [2], С.Колос [6].

Мета статті полягає у визначенні мистецької своєрідності писанок Опілля та бойківського Підгір'я кінця ХІХ – ХХ століття.

Виклад основного матеріалу. Про розвиток писанкарства на території Опілля та бойківського Підгір'я свідчать результати польових досліджень автора та цікаві з мистецтвознавчого боку зразки, збережені у музейних колекціях.

За технікою виконання писанки Опілля та Підгір'я можна розділити на дві групи: крашанки – найпростіший спосіб декорування (фарбування яйця в один колір) та писанки (декоровані у два, або більше кольорів технікою воскового розпису). Для території Підгір'я характерні також дряпанки (шкрябанки).

Писанка і крашанка – це не одне й те ж. Крашанки їдять, діти граються ними у великодні ігри. Писанки ж ніколи не варять, щоб не вбивати живу силу зародка, їх дарують і зберігають як священний оберіг, апотопей. Вірогідніше за все, спочатку з'явилися «крашанки» – яйця пофарбовані в один колір, найчастіше червоний (коричневий). Для отримання крашанок використовують зварене в цибуляному лушпинні яйце, яке після цього набуває жовто-коричневого кольору різної інтенсивності. Найчастіше крашанки фарбують у червоний колір, символ вічного життя та кохання. Крашанки характерні для Опілля та Підгір'я.

Дряпанки (шкрябанки) – одна з технік оформлення крашанок, характерна для території Підгір'я. Дряпанки – один із перших різновидів орнаментованих яєць. Техніка полягає у подряпуванні металевим вістрям чи голкою попередньо забарвлену барвником яєчну шкаралупу, утворюючи бажаний орнамент. Такі твори на території Підгір'я були двоколірними. Малюнки на дряпанках здебільшого рослинного характеру з огляду на специфіку техніки вишкрябування (округлі лінії робити легше). Декор шкрябанки вирізняється тонкою мережною сіткою візерунків, наближаючись за досконалістю виконання до найвитонченіших ювелірних виробів.

Найбільш вживаною на території Опілля та Підгір'я була воскова техніка розпису. Орнамент на писанку наносили спеціальним писачком – тоненькою металевою трубочкою, яку закріплювали на паличку-держальці. За допомогою писачка розтопленим воском наводили контур орнаменту, закриваючи певні орнаментальні площини. Поступове накладання нових мотивів та зафарбовування яйця в різні кольори, від світлого до темного, дозволяло створювати надзвичайно складні й багаті кольоровими нюансами композиції. Фарби для писанкарства виготовляли за традиційними рецептами з цибулиння, коріння чи кори дерев та кушів тощо. На початку ХХ ст. рослинні барвники замінюють анілінові фарби, а замість бджолиного воску почали використовувати парафін.

На писанках Підгір'я, виконаних технікою воскового розпису переважає геометричний орнамент це різні «клинчики», «гребінці», «грабельки», що перегукуються з такими ж візерунками на опільських писанках» [12; 101]. До найпоширеніших елементів підгірської та опільської писанки належить плетінка. За словами М. Сумцова [10; 9] «решето і сітка – символи охорони від демонів, і це пояснює, чому мало не в кожному візерунку трапляються елементи з перехрещених ліній. Геометричні знаки покриті сіткою, решіткою є «дуже давньою, ще палеолітичною графемою, що позначала богиню неба» [8; 23]. На основі набору знаків конструюються універсальні знакові семантичні комплекси: життя – смерть, вода – вогонь, день – ніч, небо – земля. Символ у писанках пов'язаний з пізнанням взаємодії стихій. Писанкам Підгір'я притаманна простота і ясність побудови нечисленних великомасштабних елементів, невелика кількість дрібних деталей, чіткість і геометричність малюнку, що створюється за допомогою геометричних ліній, фігур та їх елементів. Провідними мотивами є лінії, різноманітні комбінації відрізків, зигзаги, меандри, трикутники, квадрати, ромби, багатокутники, зірки, кола, спіралі. Прості елементи геометричного орнаменту чергуються у різноманітних поєднаннях і дають велике розмаїття мотивів. Іноді візерункові елементи укладають у квадрати, ромби, кола, які, в свою чергу, в поєднанні або поодиноці стають рапортами, що ритмічно повторюються на поверхні яйця. Доволі часто зустрічається на підгірських писанках символічне зображення сонця, що мало вигляд кола, восьмипелюсткової зірки, перехрещених ліній із закрученими кінцями, кола з променями та хрест, відомий ще з кам'яної доби і є знаком тримірності Всесвіту. Повний хрест є тримірним, просторовим символом, оскільки утворюється перетином двох площин. Вертикальна лінія хреста – лінія небесна, духовна активна, чоловіча. Це знак Вогню. Горизонтальна лінія є землею, пасивною, жіночою. Це знак Води. При перетині (поєднанні) цих двох чинників виникає третя сила – сила Любові, Життя, Творення. Хрест здатний розширюватися безмежно в будь-якому напрямі, отже позначає вічне життя. У давніх віруваннях кам'яної доби хрест пов'язаний з Богом Землі, позначав чотири сторони світу, а пізніше, в добу бронзи, став емблемою Сонця [8; 21].

На традиційних творах переважає геометричний орнамент. Різноманітні мотиви будуються з елементів геометричних кривих, наприклад, особливо поширений мотив безконечника (набігаючої хвилі, кривульки), який, як правило, на підгірських писанках дрібний і служить для обрамлення основного візерунку.

Проте доволі часто геометричний орнамент виступає у поєднанні з іншими його видами, доповнюючи чи обрамляючи рослинні або тваринні елементи. Рослинний орнамент бере свої форми з природи: листя, квіти, пагінці, галузки тощо. На підгірських писанках ці природні мотиви стилізуються, підпорядковуються декоративному началу, що лежить в основі кожного орнаменту. До прадавніх рослинних знаків належить завиток і «баранячі роги» – симетричні завитки. На багатьох писанках Опілля і Підгір'я є зображення сосонки. Так само як і безконечник, сосонка має на писанках безліч варіантів.

Форма рисунку визначається повздовжніми, або поперечними лініями, які розділяють поверхню яйця на площини, заповнені мотивами сонця чи зірки, що є прикладом стародавньої символіки. Як свідчать музейні колекції кінця ХІХ ст. писанки були двоколірними. З початку ХХ ст. колористична гама збагачується. З'являються кольори, притаманні вишивці зазначених територій.

Цікавими є писанки Калуського р-ну Івано-Франківської обл. Поверхня яйця горизонтальною або вертикальною лінією ділиться на дві частини, деколи на шість або вісім. Техніка малювання полягає у розтягуванні на яйці цяточки воску шпилькою до найтоншої нитки, утворюючи краплю. У ХІХ ст. такі писанки були двоколірні. На початку ХХ ст. палітра кольорів збагачується (два, три кольори переважно на червоному

тлі). Використовується мотив сонця, рослинна орнаментика. Аналогічна техніка зафіксована і на Опіллі, зокрема писанки з с. Чесники Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл.

На писанках Стрийщини, окрім традиційних мотивів, доволі часто застосовується мотив «Берегиня». За твердженням В. Манько, цей мотив з часом так трансформувався, що існує в схематичному варіанті і нагадує літеру «Ж», а зображення спростилося і стало частиною орнаменту. Такий мотив у писанковому орнаменті використовується в поєднанні елементів різноманітних хвилястих завитків і семантичних ліній. Зображення є доволі абстрактне і тому мало нагадує зображення Берегині [8; 24]. Антропоморфні мотиви зустрічаються також на Опільських писанках.

На писанках поряд із космічними, солярними знаками поширеним є зображення рослин, дерев, квітів. На підгірських писанках зустрічаємо «Дерево життя», або як його ще називають – «Вазон».

Дерева, особливо верба, явор, дуб, береза символізують прадерево життя. Але на писанках Опілля бачимо стилізоване, спрощене зображення дерев, найчастіше це гілочки, а то й окремі листочки. Часто доволі реалістично зображали на писанках дубові листки і жолуді, виноградні грона і листки, квіти, калину, колоски пшениці. В народі, даруючи писанку з «дубовими листками», рідним та знайомим бажали міцного здоров'я і довголіття.

Достатньо на писанках і зооморфних мотивів. На підгірських писанках поширеним є конкретизоване чи схематичне зображення оленя або коня в профіль. Олень, як і кінь, істота земна, і роги його асоціюються з землею рослинністю, яка щорічно відмирає і знову оживає. Тварина ця пов'язана з Сонцем. Згідно з давніми віруваннями, Сонце по чергово перебуває як на небі, так і під землею і саме олень на своїх рогах виводить Сонце на небо. Чудесний олень уявлявся героєм, що приносить людям світло, сонце, вогонь, уже пізніше він став благодійником людей, істотою, що пов'язується з землеробством, ремеслами, знаннями.

Більшість писанок Опілля оздоблені біло-жовтими геометричними орнаментами, збагаченими червоною барвою. З-поміж пам'яток цього краю домінуванням рослинного орнаменту на чорному тлі виділяються писанки Рогатинщини. Окремі зразки є справжніми шедеврами вільної композиції: з певної точки, зазначеної виразним елементом, майстриня виводить лінію, яка вибагливо й примхливо розгалужується і, випускаючи листя та квіти, з надзвичайною елегантністю вкриває одним мотивом усю писанку. Для опільських писанок надто поширеним зооморфним мотивом є здебільшого конкретизоване зображення пташки («зозулька»). Птахи – істоти священні. Вони є символом вічності, безсмертної душі, божественного прояву, духів мертвих. Саме птахи можуть якнайвище долетіти до Бога. Вони є посланцями Бога на Землі. Після смерті людини душа у вигляді птаха, за повір'ями, залишає землю. Птахи пов'язані як із Великою богинею неба, так і з богом підземного світу. Так, зозуля – провісниця смерті, істота, що веде в потойбічний світ, є мудрою, здатною зіцлювати. Цей птах пов'язувався з багатством.

Образ церкви вже давно вписався в українську народну картину світу. Храм у пісенно-обрядових піснях виступає заміником хати – земного образу космосу. Писанки із зображенням церков характерні для території Підгір'я та Опілля, мають, як правило, тридільну структуру та є, як і світове дерево, центром світобудови.

Загалом писанки писали для власного вжитку. З середини ХХ ст. писанкарством все частіше зацікавлюються професійні художники. З 1960-х років писанки, а частіше розписані дерев'яні макети писанок продавали на великодних базарах. Писанки Опілля та Підгір'я оздоблювали геометричними, частіше квітковими мотивами олійним живописом. Пов'язані з культом богині неба, що була володаркою життя і смерті, квіти стали її символом. Існують повір'я, що в квітах заховані душі людей, і вони виходять із них після народження немовлят, яке дає Велика Мати. А також після смерті людини саме у квітку ховається її душа, відтак забирає її до себе, у своє царство володар підземного світу.

Висновки. Писанки окресленої території споріднені з аналогічними творами інших етнографічних регіонів України, що проявлялося у звичаях, обрядах, символіці, орнаментіці, виявляючи при цьому характерні локальні відміни. Писанкам Підгір'я притаманна простота і ясність композиції нечисленних великомасштабних елементів, невелика кількість дрібних деталей, чіткість і геометричність малюнку, що створюється за допомогою геометричних ліній, фігур та їх елементів. У кольорах перевага належить червоному, чорному та жовтому. Більшість писанок Опілля оздоблені біло-жовтими геометричними орнаментами, збагаченими червоною барвою. Для писанок Опілля, окрім геометричного орнаменту з клинців, трикутників тощо зустрічаються рослинні мотиви у вільному розташуванні. З-поміж пам'яток цього краю домінуванням рослинного орнаменту на чорному тлі виділяються писанки Рогатинщини. У ХХ ст. з'являються нові художні рішення писанок: в орнаментіку входить більша кількість елементів, помітно розширюється колористична гама. Набувають поширення дерев'яні макети писанок, оздоблені геометричним або квітковим орнаментом.

Список використаної літератури

1. *Бабенчиков М.* Народное декоративное искусство Украины / М. Бабенчиков. – М. : Наука, 1945. – 88 с.
2. *Біняшевський Е.* Українські писанки: альбом / Е. Біняшевський. – Київ : Мистецтво, 1968. – 92 с.
3. *Вовк Х. К.* Студії з української етнографії та антропології / Х. Вовк. – Прага, 1942. – 407 с.
4. *Горняткевич Д.* Роль жінки в повстанні українського мистецтва / Д. Горняткевич // Нова хата. – 1930. – 1931. – № 7-12. – С. 3-4.
5. *Гургула І.* Писанки Східної Галичини і Буковини в збірці Національного Музею у Львові / І. Гургула // Матеріали до етнології та антропології. – Т. XXI – XXII. – Ч. 1. – Львів : НТШ, 1929. – С. 131-156.

6. **Колос С.** Историчні та мистецько-конструктивні засади писанкового орнаменту / С. Колос // Українські писанки. – Київ : Мистецтво, 1968. – С. 89-91.
7. **Кордуба М.** Писанки на Галицькій Волині / М. Кордуба // Матеріяли до української етнології. – Львів, 1898. – С. 170-207.
8. **Манько В.** Українська народна писанка / В. Манько. – Львів : Свічадо, 2001. – 46 с.
9. **Соломченко О.** Орнамент писанок Прикарпаття / О. Соломченко // Народна творчість та етнографія. – 1964. – № 3. – С. 62-64.
10. **Сумцов Н.** Личные обереги от сглаза / Н.Сумцов. – Харьков : Типогр. губ. правления, 1896. – 20 с.
11. **Сумцов Н.** Писанки / Н. Сумцов // Киевская старина. – Киев, 1891. – С. 1-49.
12. **Суша Л.** Писанка / Л. Суша // Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. – Львів : вид-во Львів. ун-ту, 1969. – 191 с.
13. **Таранущенко С.** Українські писанки як пам'ятки народного малярства / С. Таранущенко // Праці науково-дослідницької кафедри історії європейської культури. – Харків, 1927. – С. 449-454.
14. **Франко І.** Етнографічна експедиція на Бойківщину / І. Франко // Жовтень. – 1972. – № 8.
15. **Щербаківський В.** Основні елементи орнаментаций українських писанок і їхнє походження. / В. Щербаківський. – Прага. – 1925. – 28 с.
16. **Grabowski J.** Sztuka ludowa w Europie / J. Grabowski. – Warszawa : Arkady, 1978. – 348 s.
17. **Moszyński K.** Kultura ludowa Słowian / K. Moszyński. – Warszawa, 1968. – T. 2.
18. **Lubicz-Czerwiński I.** Okolica zadniestraska między Stryjem i Lomnicą. Czyli opis ziemi dawnych kłesk lub odmian tej okolicy / I. Lubicz-Czerwiński. – Lwów, 1811.

Referances

1. **Babenchikov M.** (1945), Narodnoe dekoratyvnoe yskusstvo Ukrayny [Decorative folk art of Ukraine], Moskva, Nauka (in Russian).
2. **Binyashevskiy E.** (1968), Ukrayinski pysanky [Ukrainian Easter eggs], Kyiv, Mystecztvo. (in Ukrainian).
3. **Vovk X. K.** (1942), Studiyi z ukrayinskoyi etnografiyi ta antropologiyi [Studies of Ukrainian Ethnography and anthropology], Praga (in Ukrainian).
4. **Gornyatkevych D.** (1930-1931). Women's role in the uprising of Ukrainian Art, Nova hata [Newhouse],no. 7 – 12, pp. 3 – 4. (in Ukrainian).
5. **Gurgula I.** (1929),The Easter Eggs Eastern Galicia and Bukovina in the collection of the National Museum in Lviv,Materialy do etnologiyi ta antropologiyi [The materials for Ethnology and Anthropology], vol. XXI – XXII, part 1, Lviv, NTSh, pp. 131-156 (in Ukrainian).
6. **Kolos S.** (1968), Historical and art-design principles ornaments of Easter egg, Ukrayinskypysanky [Ukrainian Easter eggs]. – Kyiv : Mystecztvo, pp.89-91 (in Ukrainian).
7. **Korduba M.** (1898),The Easter Eggs in the Galician Volyn, Materiyaly do ukrayinskoyi etnologiyi [The materials to Ukrainian ethnology]. – Lviv, pp. 170-207 (in Ukrainian).
8. **Manko V.** (2001), Ukrayinska narodna pysanka [Traditional Ukrainian Easter Egg]. – Lviv, Svichado, 46 p. (in Ukrainian).
9. **Solomchenko O.** (1964), The Easter Eggs ornaments of Carpathians region, Narodna tvorchist ta etnografiya [The folk art and ethnography], no. 3, pp. 62-64 (in Ukrainian).
10. **Sumczov N** (1896). Lichnyie oberegi ot sglaza [Personal amulets against of the evil eye] Kharkov, Typogr. Gub. Pravlenyya, 20 p. (in Russian).
11. **Sumczov N** (1891), Easter Eggs, Kyevskaya staryna [Kievan antiquity]. Kyev, pp. 1-49 (in Russian).
12. **Suxa L.** (1969), Easter Eggs, Narysy z istoriyi ukrayinskogo dekoratyvno-prykładnogo mystecztva [Sketches from the history of Ukrainian arts and crafts], Lviv, vydavnyctvo Lvivskogo universytetu,191 p. (in Ukrainian).
13. **Taranushhenko S.** (1927), Ukrainian Easter eggs as relics of folk painting, Praci naukovo-doslidnyczkoyi kafedry istoriyi yevropejskoyi kultury, [Labour research department of history of European culture], Kharkiv, pp. 449-454 (in Ukrainian).
14. **Franko I.** (1972), Etnografichna ekspedyciya na Bojkivshhynu [Ethnographic expedition on the Boykivshchyna], Zhovten, no. 8 (in Ukrainian).
15. **Shherbakivskiy V.** (1925), Osnovni elementy ornamentacij ukrayinskyx pysanok i yixnye poxodzhennya, [The basic elements ornamentation for Ukrainian Easter Eggs and their provenance], Praga, 28 p. (in Ukrainian).
16. **Grabowski J.** (1978), Sztuka ludowa w Europie [Folk Art in Europe], Warszawa, Arkady. 348 p. (in Polish).
17. **Moszyński K.** (1968), Kultura ludowa Słowian [Folk Culture of Slavs], Warszawa. Vol. 2 (in Polish).
18. **Lubicz-Czerwiński I.** (1811), Okolica zadniestraska między Stryjem i Lomnicą. Czyli opis ziemi dawnych kłesk lub odmian tej okolicy [Zadniestraska area between Stryj and Lomnice. Or description of the land of the former natural or varieties of the area], Lwów (in Polish).

ТИПОЛОГИЯ И ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПИСАНКАРСТВА ОПОЛЬЯ И БОЙКОВСКОГО ПОДГОРЬЯ КОНЦА XIX - XX ВЕКА

Лосик Галина Ивановна, кандидат искусствоведения.

Калушский городской центр первичной медико-санитарной помощи, г. Калуш

Освещено художественную выразительность писанок Ополья и бойковского Подгорья. Проведена классификация произведений по технике исполнения. Описана технология изготовления, колористическая гамма, орнаментальные мотивы. Предоставляется объяснение символов и знаков изображенных на писанках. Выявлено, что писанки исследованных территорий родственныс аналогичными произведениями других регионов, что проявилось в символике и орнаментике, сохраняя при этом характерные локальные различия.

Ключевые слова: писанки, технология изготовления, символика, орнаментика, локальные характеристики.

UDC 745/749:398.332.12(477.83)+(477.86/.87) «18/19»

**THE PYSANKA TYPOLOGY AND ARTISTIC FEATURES FROM OPILLIA AND
BOIKO PIDHIRYA IN THE LATE XIX – EARLY XX CENTURIES**

Losyk Galina, Candidate of Art Criticism,
Kalush city center of primary care, Kalush

The purpose of this work is to determine the artistic identity of pysanka from Opillia and Boiko Pidhirya in the late XIX – early XX century.

The methodology of the research. The predecessors' works were studied and the attempts of the scientific presentation of folk and crafts in particular pysanka were made there. The materials from the author's research and some interesting samples of art are preserved in the museum collections.

Results. The Easter Eggs from the investigated region were similar to the analogical works from other regions of Ukraine, which are shown in the customs, rituals, symbolism, ornamentation, revealing typical local differences. The Easter Eggs from Pidhiria have the following characteristics: simplicity and the clarity of the composition of few largescale items, a small amount of small parts, clarity and geometric forms of the picture which are created by geometrical lines, shapes and their elements. The preference in colors belongs to red, black and yellow. Most of the Easter Eggs from Opillia are decorated with white and yellow geometric patterns, enriched with red color. For them, except geometrical ornament with shims, triangles, etc. some floral motifs in free location are found. Among the recollections of this region, the Easter Eggs from Rohatyn with their floral ornaments on the black ground dominated. In the XX century the new artistic solutions for Easter Eggs were found: the decorative pattern (ornament) involved more items, the colourist range increased noticeably. The wooden Easter Eggs decorated with geometrical or floral patterns gained the spread.

Novelty. In this article the attempts to determine the artistic identity of Opillia and Boiko Pidhirya's Easter Eggs was made, which makes it possible to fill the existing gap in the history of the Ukrainian folk arts and crafts.

Practical meaning. The material which was collected and studied opens the opportunities for using it in contemporary art and in the process of the art study.

Key words: Easter Egg, manufacturing technology, symbolism, decorative pattern, local difference.

Надійшла до редакції 11.11.2016 р.

УДК 433.2.3

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН
УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

Виткалов С.В. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри культурології і музеєзнавства, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне;
Корольчук О.Л. – ст. викладач Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (м.Луцьк)

Розглядається сучасний стан сфери культури, зокрема і її складова – культурно-освітня діяльність, західноукраїнських теренів, акцентується увага на проблемі кадрів, їх рівня освіти та інших якісних характеристиках. Звернуто увагу на методичне забезпечення навчального процесу в сучасній вищій школі та мережі середньої спеціальної освіти.

Ключові слова: сфера культури, регіональна проблематика, вища и середня спеціальна освіта, сучасний стан сфери культури.

Постановка проблеми. Сучасне життя в країні, обумовлене низкою суспільно-політичних, економічних та інших негараздів, стимулює у той же час посиленій інтерес не лише широкого загалу, але й науковців до вивчення регіональної культурно-мистецької практики [8], в якій і одні, і інші знаходять чимало відповідей на виклики сьогодення [3]. Адже саме в регіонах зберігаються і культивуються численні культурні ініціативи; регіони є скарбницею національної мовної традиції і безлічі інших національно-культурних ознак [1]. Регіони дають чимало яскравих зразків реалізації культурно-мистецької ініціативи у розмаїтті її виявів не лише у сфері художнього аматорства, для розвитку якого є чимало підстав – адже у попередню добу саме там, у регіонах, зберігалися і